

Vážený pán predseda Národnej rady, vážený pán premiér, vážení členovia vlády, vážené poslankyne, vážení poslanci, vážení spoluobčania, dámy a páni,

Správa o stave republiky je snahou o zhodnotenie najdôležitejších udalostí v republike za posledných dvanásť mesiacov a o reflexiu situácie v spoločnosti. Pri písaní tejto správy som si uvedomila, že napriek snahe neustále hľadať východiská a udržiavať nádej v spoločnosti, táto správa bude - lebo musí byť - jedna z najvážnejších a zrejme aj najkritickejších.

Cieľom nie je priťažič situácii, naopak, v snahe o čo najpravdivejšiu reflexiu pomôcť posunúť sa ďalej z kritického bodu, do ktorého sme sa ako spoločnosť dostali.

Žijeme v dobe, v ktorej je oslabovaná dôvera verejnosti v štát a v súdržnosť našej spoločnosti. Ak túto situáciu nedokážeme zvrátiť, je dôvod sa obávať o podobu demokracie a ďalší vývoj spoločnosti. Negatívny pohľad na situáciu na Slovensku totiž zdieľa aj masívna časť verejnosti, čo budem postupne dokumentovať viacerými dátami.

Vážené dámy, vážení páni,

údaje o životnej úrovni na Slovensku hovoria o nepriaznivých dopadoch rokov kríz. Ľuďom klesli reálne príjmy, príjmové nerovnosti rastú a prehlbuje sa chudoba. Počet ľudí ohrozených chudobou narástol o približne 45-tisíc a celkovo doň spadá už okolo 660-tisíc ľudí. Po prvý raz narástol podiel chudobných vo všetkých krajoch Slovenska.

V riziku chudoby sa u nás ocitá každá tretia domácnosť jednorodičovských rodín a osamelých seniorov a každá tretia domácnosť rodín s tromi a viac deťmi. V riziku chudoby je takmer každé šieste dieťa.

Zrejme sa zhodneme, že keď je spoločnosť chudobná, tak je nesúdržná a frustrovaná. Narastá v nej nespokojnosť a zvyšuje sa sociálne napätie, čo napokon môže viesť až k destabilizácii a postupnej radikalizácii spoločnosti. Dôsledky chudoby a ich odstraňovanie sú pre štát oveľa drahšie ako preventívne opatrenia.

Od chvíle, keď obyvatelia začali pociťovať zhoršenie situácie vo svojich peňaženkách, mnohí odborníci upozorňovali, že Slovensko stojí pred sociálne náročným obdobím. Pomoc však na začiatku prichádzala v porovnaní s okolitými krajinami pomerne neskoro a v relatívne nízkych sumách.

Ďalšie rozhodnutia vlády síce situáciu viacerých domácností a rodín zlepšili, ale mnoho ľudí, ktorí v dôsledku zdražovania najviac strádajú, nedostávajú pomoc v dostatočnej miere.

Za všetkými ekonomickými ukazovateľmi sú však konkrétni ľudia. Spomeniem príklad otca z Humenného, ktorý si zarábala ako vodič kamiónu, ale zostal sám so svojimi tromi malými deťmi a nedokáže sa popri starostlivosti o deti riadne zamestnať, a tak si nemá z čoho uplatniť zvýšený daňový bonus z protiinflačného balíčka. Živí svoju rodinu z necelých 400 eur – náhradného výživného a prídavkov na deti. 207 eur zaplatí len za garsónku a energie, ktoré sa zvyšujú. Denne počítajú, koľko môže minúť na nákup. Bežné detské ochorenie znamená niekedy aj desiatky eur na lieky, ktoré si nemôže dovoliť.

Alebo príklad bezdetnej dôchodkyne z Prievidze, ktorá celý život pracovala, najskôr ako šička v Zornici a neskôr ako upratovačka. Dnes žije sama z minimálneho 350-eurového dôchodku a len bývanie a lieky ju stoja 200 eur. Povedala mi, že pri tomto tempe zdražovania jej vychádza, „že sa asi budem musieť odúčať jesť“. Netýka sa jej ani ohlasovaná valorizácia dôchodkov a ani rodičovský dôchodok. Pritom celý život pracovala a vytvárala hodnoty. Toto sú tiež ľudia v štatistikách chudoby, ktorí nemôžu byť opomenutí a ktorým potrebujeme pomôcť oveľa viac, adresne a opakovane.

Vážení prítomní,

pri súbehu kríz, ktorým čelíme, chcem osobitne poukázať na postavenie žien na Slovensku. Ženy sú u nás stále v ekonomicky slabšej pozícii, a tak dopady energetickej krízy a inflácie cítia výraznejšie – priemerný plat žien je o 275 eur nižší ako u mužov. S tým súvisí, že priemerná výška starobného dôchodku ženy je takmer o 100 eur nižšia ako u muža dôchodcu. Ženy sú na čele približne 90 percent jednorodičovských rodín, ktoré sú najviac postihnuté chudobou.

Ekonomická tieseň tiež zintenzívňuje domáce násilie. Odborníčky upozorňujú, že zaznamenávajú viac život a zdravie ohrozujúcich hlásení. Myslím si preto, že ako spoločnosť musíme pri hľadaní riešení kríz myslieť viac aj na dopady na ženy.

Vážené dámy a páni,

vláda Eduarda Hegera dosiahla vo viacerých oblastiach pozitívne výsledky. Boli schválené reformy vysokého školstva, súdnictva, verejného obstarávania, reforma národných parkov, stratégia dlhodobej starostlivosti, prijali sa dva balíky opatrení na zlepšenie podnikateľského prostredia. Pozitívny obrat nastal v oblasti vymožitelnosti práva a boja proti korupcii,

čo má tiež svoj dôležitý ekonomický rozmer. Slovensko pripravilo jeden z najkvalitnejších Plánov obnovy a na Úrade vlády bol sformovaný kvalitný tím, ktorý riadi a koordinuje reformy a investície tohoto kľúčového európskeho projektu. Všetky tieto zmeny sú krokmi správnym smerom.

V roku 2021 sa načas zlepšila aj udržateľnosť našich financií. V súčasnosti však Rada pre rozpočtovú zodpovednosť opäť zaradila tento ukazovateľ do pásma vysokého rizika.

Podľa Rady pre rozpočtovú zodpovednosť bol štátny rozpočet zostavený realisticky len pre najbližší rok a konsolidačná stratégia chýba už tretí rok za sebou. Vláda doteraz nedeklarovala spôsob, ako sa vyrovná so sankciami dlhovej brzdy, keďže na rok 2022 sa predpokladá hodnota dlhu nad úroveň piateho pásma dlhovej brzdy. Ani dnes, len pár dní pred hlasovaním o rozpočte, nie je zrejmé ani to, či v dôsledku jeho schválenia neprídeme o financie z Plánu obnovy.

Rozpočtové provizórium by však bolo prehrou nás všetkých, a preto dúfam, že rozumný kompromis vo vzťahu k vecným a mnohokrát opodstatneným výhradám voči návrhu rozpočtu, prinesie pre jeho schválenie potrebnú podporu.

Vážené dámy, vážení páni,

zvládnutie energetickej krízy bude jednou z najväčších výziev v budúcom roku. Mnohé potrebné kroky na jej preklopenie sa nám už podarilo uskutočniť. Slovensko veľmi úspešne diverzifikovalo dodávky energií a bezprostredný nedostatok nám počas nadchádzajúcej vykurovacej sezóny nehrozí. Dochádza k výrazným úsporám energií.

Prenos vysokých cien z európskych trhov do maloobchodných cien pre našich spotrebiteľov a firmy by však bez kompenzačných opatrení viedol ku kolapsu hospodárstva a sociálneho zmieru. Je dobré, že vláda predstavila schému podpory pre podnikateľov a dokončuje podporu pre domácnosti. Napriek tomu však vieme, že niektoré domácnosti budú aj po týchto kompenzáciách ohrozené existenčnou chudobou. Preto by bolo správne pomôcť týmto skupinám prekonať energetickú krízu prostredníctvom cielej podpory, ktorú som viackrát ako možné riešenie už navrhovala v podobe príspevku na bývanie. Ten dorovnáva najviac zasiahnutým domácnostiam príjem v prípade, že ich náklady na bývanie prekročia únosnú mieru.

Energetická kríza je ale pre nás zároveň aj príležitosťou, aby sme z dlhodobejšieho hľadiska využívali stále viac obnoviteľné zdroje. Posilňuje to našu nezávislosť, sebestačnosť a v neposlednom rade prispejeme aj k napĺňaniu klimatických cieľov, ku ktorým sme sa zaviazali. Ako sme sa mohli presvedčiť v horúčavách a nedostatku vody počas tohto leta, je evidentné, že globálne javy ako zmena klímy, úbytok biodiverzity či zhoršovanie životného prostredia sa nás dotýkajú priamo a bezprostredne. Sme generáciou politikov, ktorých kroky budú rozhodujúce pre kvalitu života ďalších generácií na našej planéte. Preto som presvedčená, že problém ochrany klímy by sa mal stať aj plnohodnotnou témou politických strán.

Vážení prítomní, vážení občania,

o nevyhnutnosti zvyšovať kvalitu nášho školstva počúvame roky. Je dôležité, že sa v poslednom období mnohé dôležité zmeny urobili alebo aspoň naštartovali, vrátane krokov podpory vzdelávania detí so špeciálnymi potrebami a dlhoočakávanej kurikulárnej reformy.

Oceňujem, že vláda od septembra pristúpila k zvýšeniu platov pedagogických a nepedagogických zamestnancov škôl. Už menej oceniteľné je, že k tomu došlo až po masívnych protestoch a hrozbe neotvorenia nového školského roka.

S podobným napätím verejnosť do posledných chvíľ sledovala aj krízu v zdravotníctve. O tom, že pre zlepšenie kvality a dostupnosti zdravotnej starostlivosti je potrebná personálna stabilizácia, vyššie platové ohodnotenie, lepšie vybavenie či vzdelávanie začínajúcich zdravotníkov sa vie dlhodobo. Odkladanie riešenia, vyjednávanie na poslednú chvíľu a často menené podmienky urobili aj z tejto situácie drámu. Pacientom napokon muselo odľahnúť, že plánované operácie sa nemusia posúvať a k odchodu vyše 2 100 lekárov z nemocníc napokon nedôjde. Pachuť však zostala. Nemám ambíciu, lebo to ani nie je možné, vyznať sa v tom, čo sa počas vyjednávaní dialo a kde sa stali chyby. Stretla som sa s viacerými lekármi, ktorí výpovede podali, a podľa ich veľmi podrobných vysvetlení nemám dôvod pochybovať o čestnosti ich návrhov, ktoré presahovali ich osobné záujmy. Všade, aj medzi lekármi, nájdeme ľudí, ktorí ľudsky či odborne zlyhávajú. Avšak, nedovoľme, aby sme teraz paušálne lekárov posudzovali alebo dokonca odsudzovali, podľa možných zlyhaní jednotlivcov. Nesmieme živiť v spoločnosti novú vlnu nenávisti voči ľuďom, z ktorých drvivá väčšina odvádza roky kvalitnú službu pacientom.

Vážení prítomní,

aj v aktuálnej dobe sa ukazuje zásadný prínos nášho členstva v Európskej únii. Vďaka Plánu obnovy a ďalším programom a financiám EÚ sme neostali pri zvládaní ekonomických ťažkostí sami – máme európsku podporu, know-how, ale aj finančné prostriedky, ktoré nám v tom pomôžu. O to dôležitejšie je, aby sme ich vedeli využiť včas a správne.

Z hľadiska bezpečnosti žijeme časy, ktoré sú najrizikovejšie v novodobej histórii Slovenska. Na susednej Ukrajine rozpútal ruský režim vojnu, spochybnil všetky princípy európskej bezpečnosti a stal sa najväčšou hrozbou mieru v Európe.

Chcem oceniť, že v tejto situácii sa väčšina vládnych činiteľov, zvolených zástupcov v parlamente aj verejnosti, postavila na správnu stranu. Na stranu slovenských záujmov, odsúdenia agresie, rešpektu k štátnej suverenite a pomoci utekajúcim pred vojnou. Náš záujem je pritom jediný, je ním čo najskoršie obnovenie mieru. Mier však musí byť spravodlivý a vydrží iba vtedy, ak bude rešpektované právo štátov na ich suverenitu, územnú celistvosť a tiež ich právo vybrať si vlastné smerovanie.

Zároveň sa práve v týchto mesiacoch potvrdzuje, že prínos nášho členstva v Severoatlantickej aliancii nikdy nebol jasnejší ako dnes. Vidia to aj Fínsko a Švédsko, ktoré sa vzdali svojej dlhodobej neutrality a požiadali o členstvo v NATO. Slovensko dostalo od našich spojencov v Severoatlantickej aliancii na zlepšenie našich obranných spôsobilostí presne takú podporu a pomoc, akú sme potrebovali a o akú sme žiadali. Je veľmi dôležité, že dobiehame aj zameškané investície do našej obrany. Som rada, že naše ozbrojené sily v tejto neľahkej bezpečnostnej situácii požívajú naďalej vysokú mieru dôveryhodnosti a môžu pracovať pod spoľahlivým vojenským velením aj politickým vedením rezortu obrany. Rovnako by som chcela oceniť aj prácu príslušníkov iných ozbrojených zložiek. Ich služba je v tejto dobe nenahradiiteľná.

Utečenecká vlna, ktorej momentálne čelí Európa, sa tentokrát dotkla aj Slovenska. Nie však v podobe zvýšeného počtu migrantov, ktorí majú

záujem sa usadiť na Slovensku, ale cez našu krajinu prechádzajú, čo spôsobilo zavedenie kontrol na hraniciach s Českou republikou a Rakúskom. Je správne, že riešenie sa už hľadá na európskej úrovni a má spočívať najmä v ochrane vonkajšej Schengenskej hranice, k čomu prispievajú aj naši policajti na srbsko-maďarskej hranici. Posledné rokovania na EÚ úrovni, priniesli konkrétnu dohodu o príprave akčného plánu.

Naša krajina je už dlho terčom hybridnej vojny.

Takto to konštatujú naše informačné služby. Je to vojna, ktorá sa voči nám vedie bez výstrelův. Jej hlavnými zbraňami sa stali dezinformácie, plynový kohútik, spravodajské služby a rôzne diverzné činnosti. Na mieru šité zbrane, ktoré zaberajú práve na miestach, v ktorých je naša spoločnosť najzraniteľnejšia. Cieľom tejto hybridnej vojny je oslabiť naše inštitúcie, podkopať dôveru v demokraciu, vytrhnúť Slovensko z politického Západu a získať ho znovu pod ruskú sféru vplyvu. Mnohí ešte stále veria, že dezinformácie a konšpirácie sú len produktom modernej doby a fenoménom sociálnych sietí a internetu. Žiaľ, nie je to tak – masívna časť z nich je súčasťou cieľenej propagandy.

V schopnosti odlíšiť fakty od lží patríme medzi najhoršie spomedzi všetkých štátov v našom regióne. Teší ma pritom aspoň to, že zo strany niektorých rezortov už došlo k imunitnej odpovedi. A to najmä v podobe expertov ministerstva obrany, zahraničných vecí, vnútra, alebo policajného zboru. Ani to však nebude dostatočné, ak si existenciu týchto hrozieb nepriznáme naprieč celou spoločnosťou a všetci nezareagujeme adekvátne.

Vážení ústavní činitelia, vážení občania,

atmosféra, v ktorej žijeme, praje šíreniu neznášanlivosti. Terčom zastrážovania a nenávisťných útokov, podporovaných žiaľ aj z politického prostredia, sa stávajú tiež sudcovia, prokurátori alebo vyšetrovatelia. Ak sudca za svoje riadne zdôvodnené rozhodnutie čelí vyhrážkam a musí požiadať o policajnú ochranu, bola d'aleko prekročená legitímna miera kritiky. Akýkoľvek tlak, vyvíjaný na ľudí v orgánoch vymožitelnosti práva je neprípustný.

Rovnako sú neprípustné verbálne útoky a vyhrážky novinárom, ktorých práca je pre fungovanie demokracie nenahraditeľná. Hoci sa nám politikom a političkám môžu výstupy novinárov niekedy prijímať ťažko, význam novinárskej práce presahuje naše záujmy či komfort.

V súčasnosti je ešte zjavnejšie, že aj slová sú zbraň, ubližujú, zraňujú. Napriek tomu mnohí bezohľadne zaplňajú priestor nenávisťou, ktorá mobilizuje k nenávisti ďalších.

Nijako pritom nespochybňujem pocity hnevu alebo frustrácie, ktoré môže veľa občanov cítiť, napokon o tom je aj veľká časť tejto správy. Za neprípustné však považujem šírenie nenávisti, dehumanizáciu a ponižovanie názorového oponenta.

Šírením nenávisti podľa psychológov vytvárame predpolie trestného činu, a teda predpoklad na zhmotnenie v podobe fyzického útoku. Nenávisť nie je teda bez následkov. Pred pár týždňami, len niekoľko metrov odtiaľto, stála životy dvoch nevinných mladých ľudí. Zastavme ju prosím, kým nebude stáť ďalšie.

V oblasti spravodlivosti je preto nevyhnutné opustiť dlhodobé podceňovanie verbálnych útokov. Nemôžeme na ne nazerať optikou spred niekoľkých rokov, keď bolo verejné šírenie informácií doménou regulovanej tlače a vysielateľov. Sociálne médiá úplne zmenili situáciu.

Ak chceme ochrániť spoločnosť, nastal čas, aby všetky príslušné inštitúcie zamerali svoje úsilie na rozumné používanie už existujúcich pravidiel. Ak demokraciu nebudeme chrániť, môže sa nám stať, že budeme poslednou generáciou, ktorá ju zažije.

Vážené dámy a páni,

súčasná situácia si ešte naliehavejšie ako inokedy vyžaduje odborne pripravenú legislatívu. Legislatívny proces má zákonom presne určené pravidlá, ktoré nie sú samoúčelné, ale sledujú dôležité ciele, napríklad čo najvyššiu kvalitu prijímaných noriem. V legislatívnom procese sme však svedkami, že vláda predkladá zákony na skrátene legislatívne konanie aj vtedy, keď na to neexistujú dôvody a keď môžu mať zásadný dopad na verejné financie a hospodárenie samospráv. Vládne návrhy zákonov sú často zásadným spôsobom menené tesne pred ich schválením, či dokonca vo forme prílepkov k nesúvisiacim predpisom.

Celkovo bolo od marca 2020 do začiatku tejto schôdze schválených 103 zákonov v skrátene legislatívnom konaní. Pre porovnanie, v predchádzajúcom volebnom období, bolo takto schválených 28 zákonov. Samozrejme, veľká časť zákonov v skrátene legislatívnom konaní bola odôvodnená krízami, avšak zďaleka nie všetky a tento inštitút bol nadužívaný. Preto budem s ešte väčšou pozornosťou strážiť kvalitu a zákonnosť legislatívneho procesu. A zároveň vás chcem z tohto miesta požiadať, aby ste dbali na dodržiavanie vlastných procesných pravidiel.

Vážené dámy, vážení páni,

v tomto roku sa dostalo pred súdy viacero prípadov, ktoré svedčia o tom, že v minulosti pri správe vecí verejných nemalé množstvo vysoko postavených verejných činiteľov zneužívalo svoju funkciu a dopúšťali sa závažnej

trestnej činnosti. Išlo nielen o štátnych úradníkov na ministerstvách alebo na Finančnej správe, policajných funkcionárov, sudcov, ale dokonca aj o dlhoročného špeciálneho prokurátora. Treba zdôrazniť, že už nehovoríme len o podozreniach, ale vo viacerých prípadoch, o právoplatných rozsudkoch súdov.

Schopnosť priniesť spravodlivé rozhodnutia v týchto kauzách je súčasťou úsilia o charakter štátu. Ak sa ako spoločnosť s týmito javmi nedokážeme vyrovnáť, a to výlučne zákonným spôsobom, nebudeme žiť v právnom štáte a verejnosť nebude mať možnosť dôverovať jeho inštitúciám.

K budovaniu dôvery neprispieva ani stále prebiehajúca polemika ohľadom spôsobu používania paragrafu 363 Trestného poriadku. Už len samotná skutočnosť, že pri tak závažnom nástroji, voči ktorému neexistuje opravný prostriedok, nie je zhoda o jeho interpretácii a o možnostiach použitia, spôsobuje neprípustnú nepredvídateľnosť a odôvodňuje potrebu zaoberať sa zodpovedajúcou úpravou Trestného poriadku.

Zároveň zdôrazňujem, že všetky orgány činné v trestnom konaní musia dbať na to, aby nedochádzalo k pochybeniam, ktoré spravidla znamenajú zásah do ľudských práv. Každé jedno, aj individuálne zlyhanie, môže byť – a vidíme, že aj je využité na spochybnenie všetkých prebiehajúcich vyšetrovaní a na spochybnenie už právoplatných rozhodnutí súdov. Očividné je to najmä na tlačových konferenciách predstaviteľov jednej politickej strany, ktorí vystupujú súčasne v pozíciách advokátov, svedkov, či obvinených a svoje vlastné obavy prezentujú verejnosti ako ohrozenie demokracie.

Reformy, ktoré boli naštartované aj v oblasti organizácie súdnej moci, je potrebné dotiahnuť do konca. Oceňujem na tomto mieste sfunkčnenie

disciplinárnej agendy Najvyššieho správneho súdu, ktorý nielen touto agendou ukazuje svoju dôležitosť.

Vážený pán predseda Národnej rady, vážený pán premiér, vážení členovia vlády, vážené poslankyne, vážení poslanci, vážení občania,

stojím tu pred vami na mieste, ktoré by malo byť jadrom našej demokracie. Odohralo sa tu mnoho zápasov o jej podobu a napriek mnohým chybám či dokonca pokusom o jej oklieštenie sa predsa len naša parlamentná demokracia vyvíjala postupne k ustáleným pravidlám.

Žiaľ, najmä v tomto roku je výsledkom domácej politiky nebývalý zmätok. Verejnosť dokonca stráca prehľad aj v tom, kto naozaj vládne a kto je v opozícii. Koaliční politici boli často sami sebe väčšími protivníkmi, ako im bola opozícia a vzájomné útoky vyústili až do odchodu koaličného partnera.

Menšinové vládnutie sprevádza oslabovanie funkčnosti parlamentu - cez neotváranie a odsúvanie schôdzí, až po nejasný spôsob podpory vlády. Aj v dobrých časoch by tento spôsob vládnutia krajinu neuveriteľne vyčerpával. My však v dobrých časoch ani omylom nie sme.

Na dnešnej politickej kríze máme ako politici každý svoj podiel viny, ale všetci spolu vytvárame pre verejnosť obraz, akoby sme trpeli zahľadenosťou do seba samých a slepotou voči pocitom ľudí. Dôsledkom je nielen to, že vláda má podľa prieskumov verejnej mienky veľmi nízku dôveryhodnosť. Dôsledkom je, že sa vytráca autorita štátu, ako aj autorita demokracie. K tomuto významne prispieva tiež časť opozície, ktorá čoraz tvrdšie útočí nielen proti svojim oponentom, ale aj proti demokracii samotnej.

Žiaľ, rôzne sociologické dáta potvrdzujú, že miera nespokojnosti ľudí dosahuje rekordy. Až 84 percent občanov si myslí, že naša spoločnosť nejde

dobrým smerom. Tento parameter je na Slovensku skúmaný od roku 1998 a za celú dobu 24 rokov nikdy nedosiahol takúto kritickú hodnotu. Až 82 percent občanov považuje za veľký problém pribúdanie napätia a agresivity v spoločnosti a zároveň až 78 percent ľudí nie je spokojných s fungovaním demokracie v našej krajine. Nejde pritom iba o sociologické dáta. Hnev a nespokojnosť spoločnosti sú takmer hmatateľné.

Cieľom politiky nemá byť odstránenie protivníka. Slovenská politická realita akoby sa redukovala iba na to. Politika má byť pritom nástrojom vykonávania služby, nástrojom na spravovanie vecí verejných v prospech ľudí.

Vzhľadom na rozsah reálnych právomocí a skutočnej politickej moci máme najväčšie očakávania spojené s vládou.

Vláda má objektívne kvôli krízam ťažkú situáciu. Za nebezpečné však považujem, že mnohé z nich manažuje spôsobom, ktorý do posledných okamihov robí z krízy drámu. Nie sme futbaloví fanúšikovia, aby sme si vybrali, komu viacej fandíme, či dôverujeme. Sme občania, ktorí potrebujú vedieť, na čo sa majú pripraviť.

V tejto situácii musí byť každému súdnemu človeku jasná jedna vec. Takto to ďalej na Slovensku ísť nemôže bez toho, aby boli ničené zvyšky dôvery verejnosti a súdržnosti našej spoločnosti. Ak to vládna koalícia nedokáže zvrátiť, potom nám hrozí, že politická kríza prerastie do vážnej krízy demokracie. V takom prípade bude lepšie, umožniť občanom nanovo si vybrať svojich volených zástupcov.

Vážené dámy a páni,

na záver, napriek mnohým negatívnym konštatovaniam, verím, že všetky tieto ťažké výzvy, problémy a konflikty máme schopnosť vyriešiť a dať Slovensku novú perspektívu.

Z množstva stretnutí v rôznych kútoch našej krajiny viem, že tu žijú mimoriadne šikovní ľudia, predstavitelia samospráv, podnikatelia a angažovaní odborníci. Napriek neľahkým podmienkam robia Slovensko silným. Máme zdravý a vitálny občiansky sektor, ktorý často supluje štát. Máme špičkových umelcov, ktorí nás svojim talentom povznášajú a pomáhajú preniesť sa v ťažkých chvíľach ďalej. Stretávam inovátorov, vynikajúcich vedcov, ktorí v rôznych kútoch Slovenska pracujú na riešeníach, ktoré budia rešpekt aj vo svete.

Máme menšiny, ktoré potrebujú počuť a na vlastnej koži zažiť utvrdenie, že sú rovnocennou súčasťou našej spoločnosti. Že sú rešpektovaní vo svojich právach, ktoré sme im doposiaľ nepriznali. Že nám záleží na tom, aby naši občania patriaci k národnostným menšinám mali dostatočné možnosti na napredovanie a rozvoj svojich jazykov či kultúry.

Vážení občania,

potrebujeme sa pozerat' dopredu. Vnímať rôznosť našich postojov ako niečo, čo nás nielen odlišuje a zaťažuje, ale ako privilégium demokracie. Tohto privilégia sa dostalo len málo štátom v dejinách a len niekoľkým šťastnejším generáciám, ktoré po stáročia tento krásny kus zeme volali svojim domovom.

Ako by sme sa však ocitli na mŕtvom bode, kde čakáme až toto zlé obdobie nejako prejde. Ale ono neprejde bez nášho úsilia, bez dôvery, že na to máme, bez snahy pochopiť, počúvať a budovať mosty.

Spojme sily, napriek rôznym názorom a pri plnom uvedomení si ťaživej reality. Nevzdávajme dôveru, že slušný a poctivý život prežitý pre svojich blízkych, pre komunitu, pre spoločnosť a pre Slovensko má zmysel.

Ďakujem za pozornosť!